

AGENCIJA ZA ZAŠTITU TRŽIŠNOG NATJECANJA

Tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj u 2016. godini

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja je u sklopu svojih redovitih aktivnosti provela istraživanje tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj u 2016. Cilj je istraživanja da, temeljem podataka i dokumentacije koje je dostavio Hrvatski ured za osiguranje i javnih izvora podataka¹, Agencija utvrdi osnovne pokazatelje stanja na tržištu kako bi izradila bazu podataka tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj.

Istraživanje obuhvaća tržište životnih i tržište neživotnih osiguranja, a unutar tržišta neživotnih osiguranja detaljnije je obuhvaćeno i analizirano tržište osiguranja motornih vozila. Tržišni udjeli poduzetnika na pojedinim segmentima tržišta utvrđeni su na temelju kriterija ukupno zaračunate bruto premije osiguranja.

Agencija je istraživanjem utvrdila da je najveću promjenu na tržištu osiguranja u 2016. predstavljalo uvođenje novog regulatornog okvira poslovanja društava za osiguranje i društava za reosiguranje temeljenog na Direktivi Solventnost II. Novi Zakon o osiguranju koji je stupio na snagu 1. siječnja 2016. (osim manjeg broja odredaba koje su stupile na snagu u travnju i srpnju 2015.), društvima je donio značajne promjene u načinu izračuna kapitalnih zahtjeva koji uključuje vrednovanje imovine i obveza, izračun tehničkih pričuva, određivanje vlastitih sredstava te izračun potrebnog solventnog kapitala i minimalnog potrebnog kapitala.

Također, u dijelu pravnog i institucionalnog okvira tržišta, utvrđeno je da je u odnosu na ranija razdoblja došlo do promjena u Statutu Hrvatskog ureda za osiguranje (HUO)². U novom statutu HUO-a od 27. veljače 2017. nema više odredbe da društvo za osiguranje čiji je udio u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji veći od 25 posto tržišta osiguranja, ima pravo na dva člana u Upravnom odboru, kao ni odredbe o ograničenju trajanja mandata članova i zamjenika članova Upravnog odbora koji je ranije trajao četiri godine, uz mogućnost ponovnog imenovanja.

Opći pokazatelji tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj u 2016.

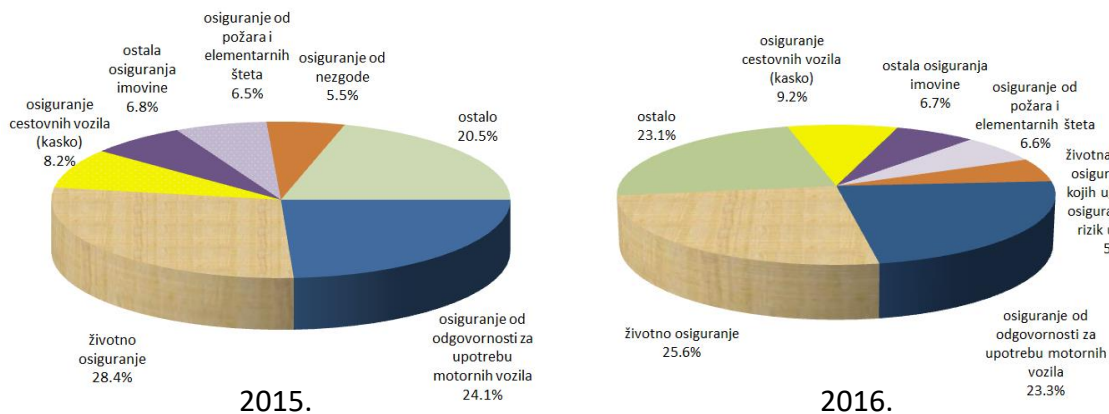
Na tržištu osiguranja u Hrvatskoj je 2016. poslovalo 21 društvo za osiguranje. Temeljem podataka korištenih u istraživanju, nisu utvrđene pravne ili činjenične zapreke pristupu tržištu, a tržište je u znatnoj mjeri regulirano od strane sektorskog regulatora HANFE.

Ukupno tržište osiguranja u 2016. neznatno je (0,5 posto) raslo u odnosu na 2015. Naime, u 2016. je zaračunata bruto premija osiguranja iznosila 8,76 milijardi kuna dok je u 2015. bila 8,72 milijarde kuna. Rast se uglavnom temelji na rastu tržišta neživotnog osiguranja, posebice osiguranja cestovnih vozila - kasko osiguranje (12,5 posto), kao i zdravstvenog osiguranja (24,3 posto).

¹ „Tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj 2016.“, Hrvatski ured za osiguranje, srpanj 2017.; „Motorna vozila i osiguranje 2016.“, Hrvatski ured za osiguranje, kolovoz 2017.; Godišnje izvješće za 2016., Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA), preuzeto sa internetskih stranica Hrvatskog sabora [www.sabor.hr] 28. kolovoza 2017.

² Hrvatski ured za osiguranje je sukladno Zakonu o osiguranju, nacionalni ured za osiguranje u RH koji je pravna osoba koja u pravnom prometu s trećim osobama predstavlja udruženje društava za osiguranje.

Slika 1. Struktura ukupno zaračunate bruto premije po vrstama osiguranja u Republici Hrvatskoj u 2015. i 2016.

Izvor: Godišnja izvješća HANFE za 2015. i 2016.; obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Najveći iznos zaračunate bruto premije u 2016. na tržištu je ostvarilo Croatia osiguranje, čime je taj osiguratelj, s tržišnim udjelom od 29,2 posto (uključujući i Croatia zdravstveno osiguranje d.d. koje je u 2016. još bilo zasebno društvo) i najznačajniji poduzetnik na tržištu osiguranja u Hrvatskoj. Ipak, s obzirom na neznatan pad ukupno zaračunate premije u odnosu na 2015. i tržišni udio Croatia osiguranja u 2016. je neznatno manji u odnosu na godinu ranije.

Slijedi Agram koncern čije članice – Euroherc osiguranje, Jadransko osiguranje i Agram Life bilježe trend rasta premije, a zajednički tržišni udio u 2016. iznosio je 19,4 posto. Promatrano pojedinačno, vidljivo je kako Agram Life u nominalnim iznosima bilježi izraženiji rast bruto zaračunate premije. Pad zaračunate bruto premije te, posljedično, i neznatno smanjenje tržišnog udjela u 2016. bilježi i Allianz Zagreb, čiji je udjel na tržištu osiguranja u 2016. iznosio 12,7 posto. Trend rasta u 2016. nastavlja i Wiener osiguranje VIG koje s 8,75 posto (uključujući i Erste osiguranje VIG) zauzima četvrtu poziciju i na njoj zamjenjuje Uniq osiguranje koje bilježi određeni pad zaračunate bruto premije i, posljedično, tržišnog udjela. U 2016. rast od 7,2 posto bilježi Triglav osiguranje, a 4,1 posto Generali osiguranje. Pritom tržišni udio Generali osiguranja u 2016. iznosi 5,7 posto, a Triglav osiguranja 4,2 posto.

Pokazatelji koncentriranosti tržišta

Kao pokazatelji koncentriranosti tržišta osiguranja promatrani su omjer tržišne koncentracije (CR) i Herfindahl-Hirschmanov indeks (HHI). Omjer tržišne koncentracije prikazuje ukupni (zajednički) tržišni udjel relativno malog broja najvećih poduzetnika koji djeluju na istom mjerodavnom tržištu, a Herfindahl-Hirschmanov indeks se računa kao zbroj kvadrata tržišnih udjela svih poduzetnika koji djeluju na nekom tržištu.

U 2016. je omjer tržišne koncentracije CR₅, promatran prema pojedinačnim osigurateljima, iznosio 61,6 pa se u usporedbi s 2015., u kojoj je iznosio 63,4, bilježi pad koncentriranosti. Ako se, pak, osiguratelji promatraju kao povezana društva (jedan gospodarski subjekt), omjer tržišne koncentracije CR₅ u 2016. iznosio je 76,6 dok je u 2015. isti iznosio 77,1. HHI ukupnog tržišta osiguranja u 2016., promatrano prema pojedinačnim osigurateljima, iznosio je 1.165 te se u odnosu na prethodnu 2015., u kojoj je iznosio 1.212, bilježi pad

koncentriranosti tržišta. Kada se osiguratelji promatraju kao povezana društva, HHI je u 2016. iznosio 1.596 i gotovo je jednak kao i u 2015.

Temeljem podataka o koncentriranosti tržišta, proizlazi kako je ukupno tržište osiguranja u RH u 2016. bilo relativno dobro strukturirano, uz pokazatelje umjerene koncentriranosti te se bilježi trend pada koncentriranosti u odnosu na 2015.

Životna osiguranja

Nakon trogodišnjeg trenda rasta, u 2016. je zabilježen blagi pad od 0,5 posto zaračunate bruto premije životnih osiguranja. Ukupna premija iznosila je 2,92 mlrd. kuna, a pad se prije svega može pripisati izraženijem smanjenju premije koje je u ovom segmentu zabilježila Uniqa osiguranje. Najznačajniji osiguratelji u segmentu životnih osiguranja su Allianz i Croatia osiguranje čiji su i udjeli na ovom tržištu izjednačeni (18,5 odnosno 18,3 posto), a slijede ih Wiener osiguranje VIG s udjelom od 10 posto, Grawe Hrvatska s udjelom od 8,7 posto te Agram Life osiguranje koje ima tržišni udio od 8,6 posto. Ukupno je na tržištu životnih osiguranja u 2016. djelovalo 14 osiguratelja.

Omjer tržišne koncentracije CR₅ tržišta životnih osiguranja, promatran prema pojedinačnim osigurateljima, iznosio je 64,1 u 2016. U usporedbi s 2015. u kojoj je iznosio 65,4, bilježi se blagi pad koncentriranosti. Ako se osiguratelji promatraju kao povezana društva, omjer tržišne koncentracije CR₅ u 2016. iznosio je 70,1, dok je isti u 2015. iznosio 71,3.

HHI tržišta životnih osiguranja u 2016., promatrano prema pojedinačnim osigurateljima, iznosio je 1.166 i u odnosu na prethodnu 2015. u kojoj je iznosio 1.162 bilježi se neznatan pad. Kada se osiguratelji promatraju kao povezana društva, HHI je u 2016. iznosio 1.286.

Neživotna osiguranja

U skupini neživotnih osiguranja, zaračunata bruto premija iznosila je 5,8 mlrd. kuna te je u odnosu na 2015. povećana za 1 posto. Lider u ovom segmentu tržišta je Croatia osiguranje s tržišnim udjelom od 29,7 posto. Dodatnih 5 posto tržišnog udjela ostvarilo je Croatia zdravstveno osiguranje, tako da zajednički tržišni udio u 2016. iznosi 34,7 posto. Koncern Agram, sa svojim članicama - Euroherc, Jadransko osiguranje i Agram Life, bilježi tržišni udio od 24,8 posto. Allianz Zagreb ima tržišni udio od 9,9 posto, a slijede Uniqa osiguranje, Triglav osiguranje, Wiener osiguranje VIG, Generali osiguranje koji pojedinačno bilježe tržišni udio između 5 i 6 posto. Ukupno je na tržištu neživotnih osiguranja u 2016. djelovalo 18 osiguratelja.

Omjer tržišne koncentracije CR₅ tržišta neživotnih osiguranja u 2016., promatran prema pojedinačnim osigurateljima, iznosio je 69,3 te u usporedbi s 2015. u kojoj je iznosio 71, bilježi pad koncentriranosti. Ako se osiguratelji promatraju kroz vlasničku povezanost, omjer tržišne koncentracije CR₅ u 2016. je iznosio 80,6 što je u bitnome jednak pokazatelj u usporedbi s 2015. HHI tržišta neživotnih osiguranja u 2016., promatrano prema pojedinačnim osigurateljima, iznosio je 1.432 i u usporedbi s 2015. u kojoj je iznosio 1.505 bilježi se pad pokazatelja koncentriranosti. Kada se osiguratelji promatraju kao povezana društva, HHI u 2016. iznosio je 2.047. Temeljem tih podataka, proizlazi kako je tržište neživotnih osiguranja u 2016. bilo relativno dobro strukturirano uz pokazatelje umjerene koncentriranosti koja je neznatno izraženija u odnosu na pokazatelje cjelokupnog tržišta osiguranja i tržišta životnih osiguranja.

Motorna vozila

Tržišni segment osiguranja motornih vozila koji uključuju obvezno osiguranje vlasnika – korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete nanosene trećim osobama (obvezno osiguranje) i osiguranje cestovnih vozila (kasko osiguranje), predstavljaju najznačajnije vrste

osiguranja, koje u ukupno zaračunatoj bruto premiji na tržištu osiguranja u 2016. bilježe udjel od 32,5 posto, uz trend blagog rasta. Zaračunata bruto premija obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti u 2016. je iznosila 1,94 milijardi kuna i u usporedbi s 2015. u kojoj je iznosila 2 milijarde kuna, bilježi se trend pada zaračunatih premija osiguranja. Zaračunata bruto premija kasko osiguranja u 2016. iznosila je 737,5 milijuna kuna i raste 12 posto u usporedbi s 2015. Taj pozitivni trend u korelaciji je s brojem novoregistriranih vozila kojih je u 2016. bilo 123.206, odnosno gotovo 30 posto više nego godinu ranije, primarno zahvaljujući nabavci flotnih vozila koja su u pravilu „pokrivena“ kasko osiguranjem.

Na tržištu osiguranja motornih vozila u 2016. bilo je aktivno 13 osiguravatelja. Od toga, osam osiguratelja bilježi pad premije i to najviše Allianz Zagreb, Croatia osiguranje, Euroherc osiguranje, Uniqa osiguranje i Grawe. Rast premije bilježe Jadransko osiguranje, Triglav osiguranje, Izvor osiguranje, Velebit osiguranje i Ergo osiguranje.

Najveći tržišni udio na tržištu obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti od 36,1 ima Agram koncern kroz Euroherc osiguranje i Jadransko osiguranje. Slijede Croatia osiguranje s tržišnim udjelom od 23,3 posto te Allianz, Wiener osiguranje VIG, Triglav, HOK osiguranje, Uniqa, Generali, koji svi, promatrano pojedinačno, bilježe tržišne udjele između 5 i 7 posto.

Omjer tržišne koncentracije CR₅ tržišta obveznog osiguranja motornih vozila u 2016. je iznosio 72, ako se promatraju zasebno osiguratelji, odnosno 77,7 ako se promatraju kao povezana društva te se u usporedbi s 2015. bilježi neznatan pad koncentriranosti. HHI tržišta obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti je u 2016. godini iznosio 1.420 ako se promatraju zasebno osiguratelji, odnosno 2.053 ako se promatraju osiguratelji kroz vlasničku povezanost.